

Verkiezingsprogramma 2022-2026

**Christen
Unie**
Tynaarlo

Inleiding

De komende jaren staan we voor belangrijke opgaves. De gemeente Tynaarlo moet inspelen op de woonbehoefte en stappen zetten in de inrichting van de dorpen. De coronacrisis heeft ons er sterk bij bepaald dat het naar elkaar omzien en het elkaar kunnen ontmoeten van wezenlijk belang is. Het energievraagstuk speelt ook voor de inwoners van Tynaarlo. Verder zullen door de afnemende financiële middelen keuzes gevraagd worden van de gemeente, om zowel het sociale gezicht te behouden als ook het voorzieningenniveau overeind te houden.

In dit programma geven we aan wat de ChristenUnie Tynaarlo belangrijk vindt en wat onze visie is op de diverse opgaves. De komende raadsperiode zetten we ons in voor een gemeente die:

+	Sociaal en gastvrij is	<i>voor elkaar en voor nieuwkomers</i>
+	Ruimte biedt voor wonen en werken	<i>in een groene buffer</i>
+	Zorg heeft voor natuur en milieu	<i>in balans met landbouw en bedrijven</i>
+	De financiën op orde heeft	<i>verantwoord en voorzieningen op niveau</i>

Bij de uitvoering gaan we uit van onze christelijk-sociale principes:

- +
 - +
 - +
- +
 - +
 - +
- Ieder mens is een beeld van God en moet de mogelijkheid krijgen om zijn en haar talenten te ontplooien. We nemen elkaar daarin mee en zien naar elkaar om als het iemand tegenzit.
- We gaan zorgvuldig om met de aarde en economie, als rentmeester, zodat ook komende generaties een gezonde leefomgeving hebben.
- We zijn een betrouwbare partner in bestuur en gaan uit van de democratisch vastgestelde wetten en kaders.

We weten dat het niet vanzelf zal gaan en vragen onze Schepper om inzicht om het goede te kunnen doen voor al onze inwoners. Micha 6:8 is daarvoor de sleutel: Hij heeft je verteld wat goed is en vraagt alleen dit: wees eerlijk, rechtvaardig en trouw.

De ChristenUnie Tynaarlo is een lokaal gewortelde partij, we wonen in deze gemeente en zijn betrokken bij wat hier speelt. Tegelijk zijn we onderdeel van de ChristenUnie, een landelijke, christelijke netwerkpartij die actief is op alle niveaus van het openbaar bestuur. Dit biedt uitstekende mogelijkheden om lokale zaken provinciaal of landelijk aan de orde te stellen (en andersom). Zo vinden we een gewillig oor in Den Haag bij de problemen rond de gas- en zoutwinning en bij onze inspanning om de positie van Groningen Airport Eelde te verbeteren.

Zie ook onze website: <https://tynaarlo.christenunie.nl>

Sociaal en gastvrij

+ **Elkaar ontmoeten is belangrijk**

De coronacrisis heeft ons er sterk bij bepaald dat het elkaar kunnen ontmoeten van wezenlijk belang is. De ChristenUnie Tynaarlo wil daarom ruimte voor sociaal-culturele en educatieve activiteiten in sportaccommodaties, scholen en dorpshuizen. Concreet steunen we "de Aanloop" en de instandhouding van de dorpshuizen in de kernen. We zijn blij met de aankoop van Ons Dorpshuis in Paterswolde en streven naar een beleid waar de gemeente direct of indirect een 'huiskamer' faciliteert in de dorpen. Ook zal onverkort worden ingezet op (ver-) nieuwbouw van scholen en sportaccommodaties om deze bij de tijd te krijgen en te houden.

+ **Ook in kleinere kernen**

Ook de kleinere dorpen moeten goed aangesloten zijn bij de gemeente. Wederzijds moeten er korte lijnen zijn, we zien hier graag een overlegplatform, waar de plaatselijke organisaties in vertegenwoordigd zijn. Daar kunnen grote en kleine zaken worden besproken, van kapotte stoeprand tot omgevingsvisie. De kern krijgt de beschikking over een bescheiden budget om kleine problemen snel te kunnen oplossen.

+ **Meedoen in de samenleving**

De ChristenUnie Tynaarlo zet in op een participatiesamenleving; het is belangrijk dat mensen een actieve plaats in de samenleving kunnen innemen en voor elkaar zorgen. Mantelzorgers, maar ook pleegouders spelen hier een belangrijke rol. We zien graag dat gemeente en kerken samen optrekken in het tegengaan van armoede en eenzaamheid. 'Voorkomen is beter dan genezen' daarom blijft de gemeente Tynaarlo investeren in meedoen, preventie en tijdig onderkennen van situaties waar mensen het niet op eigen kracht redden. Daar bieden we steun, denk aan het mogelijk maken van sporten of het aanbieden van een traject om gedrag bij te sturen. Een goed begin is het halve werk, dus ook Tynaarlo sluit aan bij het programma Kansrijke Start voor vrouwen en pasgeborenen in de eerste 1000 dagen.

+ **Samen vorm geven aan de ontwikkeling**

Inwoners moeten hun kennis en visie kunnen inbrengen. Het uitdaagrecht is daar een vorm voor, dit recht moet een formele plek krijgen in het palet van inspraakmogelijkheden. Verder zijn raadstafels een goede manier om informatie en meningen te delen. Insprekers zouden hier de gelegenheid moeten krijgen hun punt te maken, de raadsvergaderingen lenen zich hier minder goed voor.

+ **Zorg is maatwerk, het persoonsgebonden budget blijft een optie**

Het gebruik van een persoonsgebonden budget (pgb) moet mogelijk blijven en inwoners moeten van de mogelijkheden op de hoogte zijn en blijven. Wie zorg nodig heeft kan zo altijd identiteitsgebonden of andere noodzakelijke zorg inkopen, als deze niet gecontracteerd is. Waar een rechtlijnige toepassing van de wet tot schrijnende situaties leidt, moet de uitvoering verzacht worden, denk aan de Participatiewet en andere sociale wetgeving.

+ Toegankelijke jeugdzorg

Jongeren en hun ouders zijn gebaat met de juiste zorg op het juiste moment, zo licht of zo zwaar als nodig is. Daarvoor maken zorgvrager en professional één plan, samen met het gezin en de omgeving. Door preventie en het op tijd signaleren van problemen voorkomen we later doorstroming naar duurdere en zwaardere vormen van zorg.

Volgens de ChristenUnie Tynaarlo horen in elk geval de zwaardere vormen van de Jeugdzorg eigenlijk bij het Rijk omdat de hulp vaak over gemeente- en provinciegrenzen heen gaat. In ieder geval moet het Rijk voldoende financiële middelen beschikbaar stellen voor de dure trajecten. Voor de huishoudelijke hulp in de Wmo moet het abonnementstarief worden aangepast. Het pas afgeronde coalitieakkoord is hierin veelbelovend.

+ Sport en bewegen ook voor ouderen en kinderen met een beperking

Sport en bewegen is voor iedereen belangrijk, zeker nu thuiswerken toeneemt. De ChristenUnie heeft zich steeds ingezet voor betaalbare sportaccommodaties en zal dat blijven doen. Sporten moet voor iedereen bereikbaar zijn. Voor ons is bijzondere aandacht voor ouderen en kinderen met een beperking een speerpunt in het gemeentelijke sportbeleid. Buurtsportcoaches vervullen in dit geheel een belangrijke rol, hun blijvende inzet is daarom nodig. Initiatieven om sporten in teamverband of individueel uit te oefenen worden aangemoedigd. Samen met bewoners geeft de gemeente hier uitvoering aan.

+ De openbare ruimte is toegankelijk

Alle openbare gebouwen – ook tijdelijke – moeten toegankelijk zijn voor alle bezoekers. De openbare ruimte wordt zo ingericht dat mensen zich thuis voelen en zich er zelfstandig kunnen redden. Bijvoorbeeld met looproutes zonder barrières en goed toegankelijke gebouwen. Er zijn voldoende openbare toiletten aanwezig in de winkel- en verblijfsgebieden, eventueel faciliteert de gemeente. De leden van het plaatselijke 'VN-panel voor inclusie' worden beter betrokken bij het bevorderen van de toegankelijkheid van de openbare ruimte. Dit panel is ingesteld in 2015, als eerste in Nederland, op initiatief van o.a. de ChristenUnie. Veiligheid in het winkelgebied wordt verbeterd door een lagere maximumsnelheid.

+ Een goede opvang voor vluchtelingen

De gemeente Tynaarlo heeft een verantwoordelijkheid als het gaat om goede opvang van vluchtelingen. Het is duidelijk dat mensen die huis en haard moesten verlaten, een veilig onderkomen nodig hebben. De ChristenUnie Tynaarlo is blij met de opvang in de Bladergroenschool en de tussenvoorziening (TuVo) in Eelde omdat deze bijdraagt aan het inburgeren van nieuwkomers. Nieuwe initiatieven zullen we altijd positief-kritisch benaderen.

+ Veiligheid: rol voor inwoners en wijkagent

De ChristenUnie Tynaarlo wil de inwoners actief betrekken bij de veiligheid op straat, in de wijk en in huis door middel van de inzet van Burgernet en het gebruik van appgroepen in de wijk. De Boa's van de gemeente en de wijkagent zijn het aanspreekpunt voor inwoners in de wijk. Door hun contacten met collega's en de gemeente kan een probleem in de wijk snel aangepakt worden voor het uit de hand loopt.

Criminaliteit als mensenhandel, ondermijning en illegale drugsproductie moeten blijvend bestreden worden, inwoners moeten verdachte zaken veilig kunnen melden.

Ruimte voor wonen en werken

+ **Randvoorwaarden aan de ontwikkeling van de centra**

De ChristenUnie Tynaarlo ondersteunt de verdere ontwikkeling van de centra van Eelde en Zuidlaren. Onze kernen zijn geen buitenwijken van Groningen of Assen, belangrijke randvoorwaarden zijn daarom: aansluiting bij de cultuurhistorie van de kernen, een dorpse uitstraling, een goede onderbouwing van de plannen en voldoende draagvlak bij onze inwoners. Een gevarieerd aanbod van winkels en maatschappelijke voorzieningen in de centra maken het beeld compleet. Bij kleine kernen is extra woningbouw maatwerk, de open ruimte tussen de woonkernen moet open blijven, om te voorkomen dat de groene long dichtslibt.

+ **Invulling van het Prins Bernhardhoeve terrein**

Op de voorzijde van het terrein kunnen twee supermarkten en een maatschappelijke voorziening komen. Een vereiste is het creëren van samenhang met het bestaande winkelgebied. Hierbij is het zogenaamde 'haltermodel' leidend: een winkellint met aan elk van de uiteinden een winkel die klanten trekt. Op de achterzijde van het Prins Bernhardhoeve terrein ziet we graag een gemêleerde, evenwichtig samengestelde woonwijk Laarhove verschijnen. We zijn tevreden over de recente besluitvorming hierover en werken graag mee aan de verdere invulling.

+ **Een evenwichtig aanbod van woningen**

Naar onze mening is het aanbod aan nieuwe woningen in onze gemeente niet genoeg afgestemd op de behoefte van belangrijke doelgroepen. We noemen starters, spoedzoekers en senioren - al dan niet in een collectieve vorm zoals een hofje. Bovendien is een goede mix van huur en koop gewenst.

De gemeente moet met de wooncorporaties afspraken maken over het aantal huurwoningen in verschillende categorieën, waaronder sociale huurwoningen. Er moet voldoende ruimte komen zodat er bij het toewijzen van woningen geen concurrentie meer wordt gevoeld tussen statushouders, starters en bijzondere groepen zoals beschermd wonen, arbeidsmigranten en tienermoeders. Afschaffing van de verhuurderheffing verwelkomen we uiteraard.

+ **Thuis blijven wonen, ook met een zorgvraag**

Woningen – zeker nieuwbouw – moeten levensloopbestendig zijn, zodat inwoners in hun vertrouwde huis en sociale omgeving kunnen blijven wonen als ze dat willen, ook als zich beperkingen voordoen. Doorstroming vindt op natuurlijke wijze plaats, door overlijden of door vrijwillige verhuizing naar een kleinere woning of andere woonvorm. Woningen in een wijk moeten daarom in verschillende maten en soorten worden gebouwd.

De gemeente heeft daarin een verantwoordelijkheid, bijvoorbeeld door het geven van voorlichting over het levensloopbestendig maken van woningen. Zij ondersteunt daarbij waar ze een wettelijke verplichting heeft. Maar ook door afspraken te maken met woningcorporaties om woningen geschikt te maken voor bewoners die zorg nodig hebben. De ChristenUnie wil ruimte voor woonzorginitiatieven waarbij inwoners elkaar ondersteunen in verschillende levensfasen.

+ Geconcentreerde vestiging van bedrijven

De A28, de hoofdverbinding tussen Groningen en Assen, loopt door onze gemeente. De visie van de ChristenUnie Tynaarlo is dat de bedrijvigheid zich langs deze as concentreert. Een goede verbinding is belangrijk voor de internationaal opererende bedrijven in onze gemeente. Een duurzaam ontworpen transferium bij de Punt past in die ontwikkeling.

Het vliegveld Groningen Airport Eelde (GAE) bevindt zich ook in deze as. GAE is een belangrijke faciliteit voor onderhoud, opleiding en onderzoek op luchtvaartgebied. Verder is het van medisch belang vanwege de traumahelikopter en transport van donororganen voor het UMCG. De Rijksoverheid zou daarom de financiering op zich moeten nemen.

Op het bedrijventerrein Vriezerbrug-Zuid zien we graag ontwikkeling van bedrijven die bijdragen aan de energietransitie.

De buitengebieden blijven open en aantrekkelijk voor toeristen en bewoners.

+ Cultuur dichtbij

De gemeente Tynaarlo kent een lange geschiedenis en een rijk cultureel leven. Instellingen en evenementen die dit uitdragen, zoals het Klompenmuseum, de Buitenplaats, de Waterburcht en De Wachter verdienen erkenning en steun, net als het Eelder Corso en de Zuidlaardermarkt. De combinatie van cultuur- en buitensportcoaches is een sterke formule gebleken waarmee inwoners dichtbij huis bereikt zijn met creatieve en sportieve activiteiten voor alle leeftijden.

Samen met ondernemers uit de toerisme branche gaan we na wat nodig is om het bezoek aan de gemeente evenwichtig te stimuleren. Denk aan een betere presentatie van het openbaar gebied als het 'visitekaartje' van de gemeente, bijvoorbeeld door informatiepunten of bebording. Om de bezoekers te spreiden worden – naast Zuidlaren – ook Eelde en Vries goed op de kaart gezet.

Zorg voor milieu en natuur

+ **Besparing voorop**

Het besparen op energiegebruik staat voorop. Hoe minder je gebruikt, des te minder je hoeft op te wekken. Dat betekent minder energie gebruiken voor huishouden, vervoer en andere doeleinden. De gemeente geeft het voorbeeld met bijvoorbeeld zuiniger of minder verlichting. Het gebruik van wegwerpartikelen willen we ontmoedigen, denk aan slechts eenmalig te gebruiken gadgets met batterijtjes of wegwerpbekers en -bestek.

+ **Verduurzamen van de woning**

Isolatie van een woning is de eerste stap, daarmee wordt direct energie bespaard. Dan volgen maatregelen zoals het plaatsen van zonnepanelen of een warmtepomp. Volgens ons moeten woningen die slecht zijn geïsoleerd daarom eerst aan de beurt komen. De gemeente moet zich voorbereiden op het kunnen uitvoeren van de bijbehorende subsidieregelingen. Het inzetten van energicoaches vinden wij een goede aanpak. Zij adviseren inwoners bij het zetten van stappen in het verduurzamen van hun woning en helpen hen om subsidies optimaal te benutten. Een verhuizing, verbouwing, renovatie of onderhoud zijn geschikte momenten om extra te investeren in verduurzaming.

+ **Op weg naar minder fossiele energie**

De doelstelling is dat Nederland in 2050 (bijna) geen fossiele energie meer gebruikt, om zo de gewenste reductie van CO₂-uitstoot te bereiken. Een ambitieuze doelstelling en voor veel weggebruikers en woningeigenaren een grote stap. Daarom vinden wij dat bewoners en gebouweigenaren betrokken moeten worden bij het ontwikkelen van een uitvoeringsplan om over te schakelen op andere energiebronnen. Wij streven naar een wijkgerichte aanpak, waarbij ook wordt gekeken naar de ontwikkelingen van de toepassing van waterstof en alternatieve warmtebronnen.

+ **Zonnepanelen op daken**

De ChristenUnie Tynaarlo pleit voor een goede balans tussen de belangen van duurzame energieopwekking, van landbouw en van landschappelijke waarde. De gemeente moet zich eerst richten op het plaatsen van zonnepanelen op geschikte waterplassen of daken van grote gebouwcomplexen, zoals kantoren, stallen en andere bedrijfsgebouwen, en uiteraard ook op eigen gebouwen. Subsidiemogelijkheden hiervoor moeten worden uitgebreid, liefst provinciaal of landelijk. Wij zijn tegen zonneparken op het land ten koste van goede landbouwgrond. Ook niet-fossiele energieopwekking moet circulair zijn, dus moet er een oplossing komen voor het verwerken van afgedankte zonnepanelen.

+ **Energie opslaan**

De capaciteit van het huidige elektriciteitsnetwerk is niet voldoende. De gemeente Tynaarlo moet samen met provincie, rijksoverheid en netbeheerder onderzoeken welke rol zij kan spelen in dit vraagstuk. Dit gaat over de energiebehoefte in de bebouwde omgeving en over

de mogelijkheden van de opslag van lokaal opgewekte energie. Dus ook de samenwerking met particulieren met zonnepanelen of windmolens is onmisbaar.

+ Mobiliteit verder verduurzamen

Mobiliteit brengt mensen bij elkaar. Goede wegen, (fiets)paden en goed openbaar vervoer zijn noodzakelijk om economische, sociale en culturele activiteiten te kunnen ondernemen. Maar de groeiende mobiliteit mag niet ten koste gaan van onze leefomgeving. Wij zijn voorstander van een verdere verduurzaming van de mobiliteit (volledig CO₂-neutraal in 2040) en een vergroting van het aandeel van lopen, fietsen en openbaar vervoer in de totale mobiliteit.

+ Oog houden voor het landschap

De ongereptheid van ons Drentse landschap trekt veel toeristen en is belangrijk voor de recreatie. Daarom geen hoogbouw, grote windmolens en windmolenparken of andere horizonvervuiling. Ook de toeristische accommodaties moeten passen in het Drentse landschap, dus laag en compact.

+ Een toekomstbestendige agrarische sector

De agrarische sector speelt een belangrijke rol, voor zowel de productie van voedsel als voor het beheer van natuur. Een toekomstbestendige agrarische sector heeft een gezonde economische basis, is innovatief, gaat zorgvuldig om met bodem, grondstoffen en energie en produceert in balans met dier en verdere leefomgeving. De ChristenUnie Tynaarlo wil ruimte voor investeringen in de bedrijfsvoering die leiden tot een duurzame kringlooplandbouw. Landbouwgronden zijn productiegronden, net als bedrijventerreinen, met het grote verschil dat ze direct bijdragen aan het opnemen van CO₂. Agrarisch gebruik en natuurbeheer gaan voor ons samen, het hoeven geen tegenpolen te zijn.

+ Behoud van biodiversiteit

Biodiversiteit gaat om het in stand houden en bevorderen van mogelijkheden voor planten en dieren om zich in een gebied te vestigen. Dat hangt verder ook af van complexe zaken als van het bodemleven, bodemgesteldheid, waterbeheer, luchtkwaliteit, etc. Soortenrijkdom is daar een onderdeel van. We vinden het belangrijk dat gemeente en particulieren, waaronder landbouwers, zich inzetten voor het behoud of herstel van biodiversiteit. Concrete maatregelen zijn goed bodembeheer, verantwoord gebruik van meststoffen e.d. Ook het zaaien van bloem- en kruidenmengsels, gericht maaibeeld en natuurvriendelijke plagenbestrijding horen hierbij.

De financiën op orde

+ **Zorg voor elkaar**

Zorg voor elkaar en zeker voor onze kwetsbare medemensen staat voorop bij het maken van financiële en beleidsmatige afwegingen. De keuzes zijn gericht op bevorderen van veiligheid, gezondheid en duurzaamheid.

+ **Een evenwichtige begroting**

De ChristenUnie Tynaarlo heeft laten zien dat ze staat voor een degelijk en evenwichtig financieel beleid: geen potverteren en niet onnodig zuinig zijn. Uitgangspunt is de voorzieningen voor de burgers op een goed niveau houden tegen betaalbare lasten.

+ **Veel onzeker**

Er is nog veel onzeker over de ontwikkeling van de financiële situatie, maar we kunnen ons zeker niet rijk rekenen. Opbrengsten uit grondverkoop drogen op, de inkomsten uit het gemeentefonds dalen fors de komende jaren en hoe we de duurzaamheidsmaatregelen gaan betalen is nog de vraag. Gelukkig is er nog een goede reserve, maar we doen geen beloftes die we niet waar kunnen maken. Positief hierin zijn de plannen van het nieuwe kabinet om enkele kortingen terug te draaien of te beperken.

+ **Werken aan een gezonde financiële basis**

Het is dus belangrijk dat de gemeente Tynaarlo de komende jaren verder werkt aan een gezonde financiële basis. We maken gepast gebruik van het eigen belastinggebied, de noodzaak wordt mogelijk groter wanneer het gemeentefonds minder uitkeert aan Tynaarlo. Want alleen met voldoende inkomsten kunnen we de voorzieningen op niveau houden (zoals scholen, bibliotheken, sportfaciliteiten, dorpshuizen), eventuele financiële tegenvallers opvangen en uitgestelde investeringen in de samenleving alsnog doen.